

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visznadására
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 19.

Arany halak.

Mikor a haza ügyei annyira rendbe jöttek, hogy maga intézhette a nehéz gyámság után saját ügyeit, házat emelt, melybe összegyűjtötte a hon atyáit, hogy a faj, a vérség szeretetétől áthatva vezessék bölcs törvényekkel a hon egyéb gyermekeit a nagyság és boldogulás felé.

Egyszerű volt a ház, mint a cél is, melyért emeltetett.

Mikor azonban városunk szeretve tisztelt képviselője lett Magyarország feledhetlen miniszterelnökévé, kissé barátságatlanannak találta az ország házáat a maga puritán egyszerűségében, azért hogy lakályosabb legyen, külön kis bazint állított az országháza és az akkori kor divatja szerint, arany halakat tett belé.

Az arany halakat nem igen lehet a hasznos házi állatok közé sorolni, nem is enni valók, de etetni annál gondosabban kell őket. E mellett vigyázni kell, hogy szárazra ne kerüljenek s hogy kellő időben friss víz legyen a számukra.

Mindezekért az arany hal, hálából — él miat hal a vízben, mi bizonyára kedves látvány.

Feledhetlen miniszterelnökünk hosszuhosszu 15 éve alatt minden választás friss vízzel látta el a kedves kis jószágokat, mélyen látó utódja, Bánffy idejében pedig ki nem fogytak a jó tartásból.

Most azonban új országház épült. A divat is más lett. Széll miniszter nem

óhajtja fentartani az aranyhal tenyésztét, sőt semmiféle kis bazint e célra át nem enged vitétni az új országháza.

Fonja és szövö is a hálót, melylyel kifogdossák majd az elhízottabb példányokat, a virgonczabbak pedig majd a választásoknál csapolják le a vizet s így szárazra kerülnek valamennyien.

A jól gondozott halacskáknak persze nem tetszik a dolog, hisz ők azt hitték, hogy az egész ország háza csak arra való, hogy védő fel legyen felettük esetleges jégverések idején. Hevesen kezdtek hát csapkodni és hánykolódní, de hiába. Ez által csak jobban felzavarták maguk körül a vizet s könnyebb kifogni őket.

Az összeférhetlenségi törvény anyagi részében a bizottság már megállapodott s a jövőd helyzetnek képét körülbelül meg lehet már rajzolni. Ez a kép azokra nézve, akiket az összeférhetlenségi törvény közelebbről érint, igen szomorú s nagyon sok olyan képviselő, aki számos állással dicsekszik — ezek nagyobb részét Bánffy embereiből valók — búsan néz a jövődök elé. Körülbelül 50 olyan szabad-elyű képviselőről van szó, akik választhatnak majd mandátumuk és állásuk között. Ezen képviselők nevei a következők: Benke Gyula, Berzeviczy Albert, Chorin Ferencz, Dániel Ernő báró, Dániel Márton, Dániel Gábor, Bedő Albert, Falk Miksa, Gajári Géza, Gajári Ödön, Hieronymi Károly, Heltai Ferencz, Kubinyi Árpád, Légrády Károly, Szulyovszky Dezső, Láncki Leo, Mandl Pál, Matlekovits Sándor, Szerb György, Matuska Péter, Mezei Mór, Egyedi Arthur, Neumann Ármín, Enyedy Lukács,

Ország Sándor, Polyák Béla, Hegedüs Béla, Ráth Péter, Neményi Ambrus, Rosenberg Gyula, Rudnyánszky Béla, Nagy Sándor, Tolnai Lajos, báró Podmaniczky Frigyes, Kristóffy József, Weisz Berthold, Veszter Imre, Schmidt József, Kubinyi Géza, Lévy Lajos, Szájbély Gyula, Nopcsa Sándor, Tallián Béla, Mikszáth Kálmán, Pulszky Ágost, Örléi Kálmán, Szemere Attila, Münnich Aurél, Miklós Ödön.

Ime ötven Hamlet, kik búsan szavalják — lenni, vagy nem lenni.

Akik olvassák e neveket, száz közül bizonyosan százan csodálkoznak rajta, hogy nincs a nevek között Tisza István. Valóban nem tévedésből maradt ki. Ő előre kiugrott a bazinból, még a horgászás előtt, lemondva minden közzgazdasági tevékenységről a Kárpátoktól, az ecsedi lápon keresztül, az Adriáig. Ő most tiszta, mint egy kiradirozott rajzpaper.

Örömmel látjuk az összeférhetlenségi törvény szigorú kodifikálását és nem hisszük, hogy mi, vagy más fájdalmat érezne, ha mind az 50 inkompatibilis ur kiszorul is a parlamentből.

Legalább befér majd, aki — oda való.

P-y.

Rutének vándorlása Boszniába.

Prágai lapok írják, hogy a galicziai rutének már nem Amerikába vándorolnak, hanem Boszniába és Hercegovinába. A husyatini járásból máris sokan vándoroltak oda, a Vasilkovec nevű faluból magából 60 család. A szomszéd falvakból 20—30 családból álló csoportok költözködnek ki, daczára, hogy e vidéken a né-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ocskay brigadéros.

II.

Nem lehet csodálni, ha ilyen kalandos életű ember sorsa a költőket is erősen érdekelte. Nem sok alkotást tudunk e téren felmutatni, de a mit felmutatunk, az mind kiváló munka.

Első a Thaly-féle gyűjteményből s azóta az irodalomtörténeti olvasókönyvekből is igen jól ismert kurucz népballada Ocskay László árusáról. Népköltészetünknek egyik remeke, a kurucz költészetnek egyik gyöngye. Második feldolgozása Jókaitól származik, a ki Szeretve mind a vérpadig című regényében dolgozta fel a kalandos életű tábornok életrajzát, nagy történelmi apparátussal, lehetőleg ragaszkodva a Thaly-féle életrajz adataihoz, de azért a családi hagyományok által megőrzött enyhítő vonásokat is beleszóve. Harmadik végül Herczeg Ferencz Ocskay brigadéros.

Történelmi színműnek nevezi Herczeg Ferencz a darabját s nem annak, a mi ek lényege szerint neveznie kellene: tragédiának. Hja, a tudományos akadémia tragédia-pályázatai annyira elrontották e műfaj renoméjét, hogy a közönségre való tekintettel jobb is ezt a szót: tragédia egyáltalán nem is használni.

Ocskay sorsát Herczeg Ferencz a győri püspökséggel hozza kapcsolatba.

Pyber uram, a szkaesányi vikárius szeretné ezt a püspökséget megkaparítani; s azért bár a kuruczokkal jó barátságot tart, hátuk mögött a császáriakkal trafikál a püspöksüvegért. Heiszter meg is igéri neki Győrt, ha hazafiságát valami tettel bebizonyítja, pl. egy kurucz dandárt átcsábít a császár hűségére.

Hamarább nyílik erre Pábernek alkalma, mint gondolná. Eppen a császári seregek tartják megszállva a faluját, a kik Ocskay Lászlót akarják bekeríteni s elfogni. Fenik rá erősen a fogukat, biztosra is veszik a vesztét, mikor egyszerre künn két lövés, haldokló hörgése, utána pedig riadó kiáltás hallatszik:

— Ocskay! Ocskay! Hajrá Ocskay!

A kit holnap akartak megfogni, ma terem előttük. Egy hajrára kitisztul Pyber uram lakása, fut a német és a labancz, a ki nem fut, az halott, vagy fogoly. A kurucz vitézek után betoppan Ocskay is, kurta üdvözléssel:

— Adj Isten, fiúk!

Ozoróczy, a fejedelem sima hopmestere fogadja s valamit négy szemközt kíván neki mondani. Kéri, küldje ki a kuruczait.

— Nem lehet ám, szívem hopmester! — felel s az asztalra csap Ocskay. — Mert kontraktus van közöttünk... Lássá, tegnap sötét hajnalban, hogy attakiroztuk a Steinvili vasasait, kilőtték alólam a paripát s fejjel buktam a nyüzsgő vasasok közét, mint cserebogár a hangyabojba... Feluczat német pallos ellen kellett védekeznem. Elkurjantottam magam:

hahó! fiúk! ide gyertek!... Odajöttek, kivágtak. Most itt ülök a meleg szobában. Azt mondjám: fiúk takarodjatok? Nem volna emberség.

Kurucz nóták, tárogató kesergője mellett vigad könnyezve Ocskay. De az ellágyulásnak hamar vége lesz. A foglyokra nézve rendelkezik, de röviden: a magyarokat, mint árulókat a kőrtéfára, az idegeneket levágott füllel és orral kikergetni az országból!

Ezeknek szerez kegyelmet Tisza Ilona, Ocskay hajdani ideálja. Ott rejtőzött eddig a kastélyban hugával Julkával, de a kuruczok fölhajszolták. Most ő jön esdekelní a rabokért.

— Husz keresztény ember az udvaron, — szól alázat san Ilona, — bilinesben, a halálos rémülettől fakó arczczal...

— Fakó arczczal, élet-halál közt vívódva állott előttem egykor a hóboros kis káplár...

De a régi szerelem lassan átmelegíti mindkettejük szívét. Künn a hóhér készül már a rettenetes munkához, perog a posztóval bevont dob. Ocskay boldogan ébred bent annak tudatára, hogy Ilona is szereti őt. S mikor künn Ocskay Sándor kegyelmet kér az elítélteknek, László Ilona kérő szemébe néz s felkiált:

— A keszkenődöt, Ilona!

Ilona boldogan int kegyelmet, s Ocskay karjaiba roskad.

A második felvonásban Tisza Ilona már Ocskay Lászlóné. Itt megint Pyber uram sántikálása hoz zavart a szerelmesek boldogságába.

pesség gyér. Ha tovább is így tart, a tavaszszal a Boszniába és Hercegovinába kivándorló galicziai rutének száma megüti a 15.000-et. Vagyonságosabb emberek is felszedik a sátorfájukat. A rutén lapok szerint a kivándorlók titkolják, hogy ki irányítja a legújabb kivándorlási mozgalmat, a lelkészek se tudják kinyomozni az agitátorokat.

Azt hiszik, hogy magának az osztrák kormánynak van része ebben az ügyben. A leMBERGI Gazeta Narodna ma érkezett száma az élen hoz a kivándorlási mozgalomról egy közleményt a horodenkai járásból. Konstatálja, hogy a rutének naponként vándorolnak ki a staniszlaui pályaudvarról és pedig abban a hitben, hogy Boszniában a kormánytól 800—1000 forintért teljesen felszerelt 5—8 holdas birtokot kapnak.

A lengyel lap szerint a boszniai favágó konzorciumok csalják ki a ruthén népet, hogy az oda kivándorló családok munkabíró tagjait az erdővágásoknál használhassák ki.

Szocialista képviselőjelöltek Bihar-megyében.

A Pol. Ért. nem valami szerencsés választási híreivel. Alig két napja igazítottuk helyre a biharmegyei jelölésekre vonatkozó híreit, most is ezt a műveletet kell folytatnunk. Ez a könyvnyomatos u. i. a szocialisták választási készülődéseiről a következőket írja:

A választások idején három szocialista párt is állít jelöltek. Akik a Népszava körül csoportosulnak, a bácskai és pestmegyei kerületekben; a magát újjászervezett szocialdemokratáknak nevező csoport pedig Szerencsen, Szegvárott és Szászrégenben állítja föl jelöltjeit; a harmadik párt: a független szocialisták pártja a biharmegyei és nyírségi kerületekbe küldi jelöltjeit. Így megyik az is, hogy egy-egy választó kerületben három szocialista jelölt is fellép; például Hódmezővásárhelyen és Orosházán mind a három pártnak vannak hívei s így a szabadelvű és függetlenségi jelöltekkel együtt ötnek fognak fellépni. A Népszava-párt Orosházán ismét Bokányi Dezsőt jelölte, az újjászervezettek Ughy Bálintot, a független szocialisták pedig Várkonyi Istvánt.

A kurucok közt él, de a császáriaknak ő a legjobb kéme, egyuttal a kurucok közt sem tartózkodik a besugásoktól. Egy fogoly-szállítmányt Pyber tudósítása nyomán elesp a német s elfogja a kísérő Taricsot, Ocskay legjobb vezérét. A brigadéros irtózatot dühre fakad s levelet ír Pálffyknak fenyegetéssel kényszerítve őt Tarics szabadon bocsátására. Szerencsétlenségére a levelet ugyanarra a palócza bizza, a ki Pyber leveleit szokta közvetíteni.

Ozoróci Pyber besugásai folytán már gyanut fogott Ocskay ellen. Lesbe állítja embereit, ezek a palóczot elfogják, a kinek alig van ideje a levelet (azt is olyan Pyber-félenek gondolván) a Garamba dobni. Most hát Rákóczyhoz viszik vallatni.

Ocskay még jobban felindul azon, hogy az ő emberét elfogták. Indul érte rögtön Rákóczy udvarába.

A harmadik felvonásban, Rákóczy udvarában történik a legtöbb és legtöbb joggal kifogásolt jelenet. A fejedelem spanyol etikettszerű udvartartása közepett egészen el van szigetelve hivatól. Ozoróci, a ki gyűlöli Ocskayt, keresztül tudja vinni, hogy a hős kuruczot egy óra hosszat nem bocsátják a fejedelem elé. Ocskay türelmesen vár, míg egyszer meglátja, hogy a kedvencz agarat bevezetik, őt nem. Egészen elkeseredik; Pyber még láztatja: hogy megbecsülne őt a német! — Haraggal távozik.

Rögtön erre a német megszegei a fegyvernyugvást, áttör a Vágon s nem lehet más lovasságot ellene küldeni, csak Ocskayt. De a

Biharmegyének az alföldön elterülő részen néhány év óta eléggé terjeszkednek a szocialista tanok, de annyira még nem jutott a dolog, hogy képviselő jelöltet is állítanak. Egy-két helyen tudnának talán annyi embert keríteni, amennyi a képviselőajánláshoz szükséges, ennél többre nem vihetik. Ezért pedig hajosan fognak mozgolódni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 19.

Erős vita színhelye volt ma a képviselőház. Egy kis obstrukció képét adták. A néppárt és a függetlenségi párt minden erejével odatörekszik, hogy az »Adria« szerződéséből törvény ne lehessen.

Minden egyes alkalomkor hangoztatják, biztatják a néppártiak a minisztert, hogy vonja vissza ezt a törvényjavaslatot, sőt Polónyi Géza felszólalásában jogilag fel is menti a minisztert a megkötött szerződés megszegésének vétké alól.

Meszlényi Pál támadja az »Adriát«, mert személyzetével rosszul bánik.

Polónyi mély jogi és politikai érvekkel czáfolja és rosszalja a törvényjavaslatot. Mindenképpen időelőttinek mondja. A minisztert szerinte, nem annyira éri a vád, mint pártját, mert a miniszter mindenhez nem érthet. (Ez nagy derűtséget keltett). Fejtegeti a miniszter jogi tudatlanságát, eléje állítja két kényes tételt: vagy tudatlanságból kötötte meg a miniszter ezt a szerződést, vagy idegen befolyás alatt? Mert Polónyi szerint, abszurdum, hogy egy külföldi érdekcsoportot elősegítsünk.

Folytonos helyeslés mellett követeli, hogy a miniszter vonja vissza ezt a javaslatot, vagy legalább erős módosításokkal tegye jobbra Magyarországra nézve.

— Vonja vissza a törvényjavaslatot. Ezt tőrni nem lehet! — hangzik az egész balon.

Polónyi után Hegedüs miniszter alig tudott szóhoz jutni, hogy személyes kérdésben szót kérjen.

Szünet alatt izgatott volt a folyosó. A néppárt kardoskodott a mellett, hogy ebből törvény nem lesz egyhamar. Polónyit körülveszik a kormánypártiak és kapacitálni akarják. A zajos jeleneteket a folyosón az elnöki csengő akasztja meg, ki az ülést újból megnyitotta.

Rakovszky állt fel szólásra, de akkor Hegedüs még nem volt bent s Molnár János nem mulasztotta el, hogy ne kiáltson Rakovszkynak:

— Ne beszélj; nincs miniszter! Ugy lát-szik már ő is lemondott!

Rakovszky rövidebb beszéd keretében határozati javaslatot terjeszt be, arra nézve, hogy vegyék le a napirendről azt a törvényjavaslatot s erre nézve élénk helyeslés közepette névszerinti szavazást is kér.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter volt az utolsó szónok, ki az ellenzék sűrű közbeszólása között igyekszik a felszólalók állításait megdönteni.

Kinosan hatott a kormánypártra az ellenzéki képviselők ama vádja, hogy a minisztert cserben hagyták s egyik sem siet tudásával segítségére.

Ma befejezték az első tétel tárgyalását. Több szónok a tételnél nincs.

*

Elnök: Perczel Dezső 10 órakor nyitja meg az ülést:

A jegyzőkönyv hitelesítése után következik az Adria törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Nem kell a szabadelvűeknek sem.

Meszlényi Pál: Ez a törvényjavaslat itt a házban seukinek sem kell. (Ugy van, ugy van balfelől.) Mert hisz erről tesz tanúságot az a körülmény is, hogy jöllehet a törvényjavaslat általános megszavaztatásánál majdnem az összes szabadelvű párti képviselők jelen voltak — mégis csak 130-an szavazták meg.

Azt hiszi, ez legjobban jellemzi a hangulatot a kormánypárton. Ezuttal az Adriánál alkalmazottak sorsáról s azok ellátásáról fog szólni. Az Adria oly mostohan bánik alkalmazottaival, hogy már alig kap kellő személyzetet. Egy időben maga a vállalat állított fel élelmezési raktárakat, de itt oly sok vissza-

vezér duzzog; hiruők hiruők után sürgeti; süket fülekre találunk. Végre azt hozzák hírül, hogy legjobb barátait szorongatja a német. Erre felkötöi kardját, indulni készül. Jön azonban Ozoróci; Ocskayt el akarja fogni, késedelmezéseért a brigád kormányzóját ő rá ruházta a fejedelem. Ocskayban felforr erre a vér: áruló lesz, elpártol a fejedelemtől.

A negyedik felvonásban Ocskón busul a híres Ocskay-dandár nyomoruságos maradványa.

A németek alig veszik őket valamibe, saját véreik megvetik. Maga Ocskay is elégedetlen sorsával, hívei egymásutao hagyogtják el. Nincs is más szándéka, mint hogy kimegy feleségével együtt Lengyelországba s ott fognak élni békén, elvonultan.

De már késő. Hajdani legelső hiva, Jávoroka lest hányt neki, abba bele kell esnie. Még azt is el kell szenvednie, hogy a németek előtte vezetik akasztani a hü Taricsot. Rákiált a hóhérra:

— A hősök hőse nem halhat meg becstelenn halállal!

Tarics szánakozólag felel a labanczczá lett volt vezérnek:

— Ne gyalázd a bitófát, Ocskay! Máshol szegyen jele, de nálunk szent szimbólummá lesz akár a feszület — s a késő kor, ha erekljét keres, az akasztófa tövében talál. Tudom, a fiam büszkén vallja majd: az én apám nyakán is hóhérvél volt. A te fiad, Ocskay, ha lesz fiad, pirul azon, hogy apja aranylánczot viselt

a nyakán. Hát oly nagy dolog a meghalás? Rongy ember, nem magyar, ki ehhez sem ért... Együgyű a német, hogy nem tud kieszelni ujat. Vérrel, vérrel, mindig újabb véráradattal öntözi földünket és nem tudja — az együgyű! — hogy vérben csirák a szabadság! Rákóczy csatája elveszhet, de nem vész el egy csepp az ontott vérből. Erjed, forrong, termékeny nyé lesz a föld és kinő a magyar szabadság fája. Kinő és Tarics István büszke, hogy csiráját ő is öntözheté. Sajnálak, Ocskay!

Jávorka előront, agyon akarja szurni az árulót; a vasingröl lepattan töre, emberei pedig megbüvölve, téltlenül állanak Ocskay előtt. De ő önként adja magát kezükbe. Megutálta ezt az életet, meggy kibékülni nemzetével; elviszi a magyar bíráknak — mondja Ocskay — az áruló Ocskay fejét. Sándor öcscsétől meghatva búcsuzik, mikor éppen kilép felesége a sátorból s boldogan látja az ölekezést. Azt gondolja Ilona, férje a kuruczokkal békélt meg. Ocskay László a volt híveitől is elbúcsuzik:

— Kuruczok, jó éjszakát!
S akik elfogták, megemelt süveggel, tisztelettel felelnek:

— Ocskay brigadéros, jó éjszakát!
Es mennek Ujvárra, Ocskay vérpadra, a kuruczok pedig neussokára hosszú bujdosásra... Jó éjszakát!...

Ha a tartalomnak ilyen röpke áttekintése után azt kérdezzük, miben van hát az Ocskay brigadéros sikerének a titka: könnyű rá a válasz. Maga az előadott mese olyan, hogy meg

élés történt, s az ellátás oly mostoha volt, hogy kénytelen volt ezzel a rendszerrel szakítani. Azután a társaság minden egyes hajón lévő alkalmazottnak 50 kr. ételmezei pótlékot adott.

Rakovszky István: Kész nevetség! 14% osztalék mellett.

Meszlényi Pál: De ezzel sem ért czélt, mert a személyzet külföldön ebből kijönni sem tudott. Most újra a társaságon van az ételmezés.

A hajóknál szokásos, ha egyik olaszországi kikötőbe érkeznek, minden hajó fizet bizonyos kalauz-pénzt, ennek mentességét az Adria 50.000 forint árán megszerezte. A mi hallatlan könnyelműség.

Nem fogadja el a törvényjavaslatot. (Eljenzés, helyeslés balfelől.)

Az önálló vámterületért.

Polónyi Géza: Első sorban tisztán szeretné látni a tárgyalás rendszerét. Azt hiszi, hogy tekintve a tárgy fontosságát, úgy a ház elnöke mint maga a ház hozzá fog járulni ahhoz, hogy a törvényjavaslatot ne szakaszonként, de pontonként tárgyalják. (Ugy van!)

Csodálja a kormánypartot, hogy e javaslat ellen fel nem szólal, jóllehet ma már, mikor az ellenzéknek eminenter csak az a czélja van, hogy az alkotmányt, a haza érdekét megvédje, eltekintve minden pártkérdéstől, az ellenzékkel sokan egyetértenek abban, hogy ez a szerződés káros a hazára.

Csodálja a minisztert, kit okossága felmentett ily szerződés megkötésétől, mert ha ily rossz szerződést kötünk az Adriával, — mennyire lesz jó az Ausztriával kötött szerződés.

Kérdi, mennyire helyes ez a szerződés államiség tekintetében. Hivatkozással Kossuth Ferencz beszédére kimutatja, ha 1907-ben új vámpolitikát akarnánk követni pl. az önálló vámterület felállítását, — kereskedelmünk egész más jellegűt vesz fel, s romba dönt minden előzetes intézkedést. Nem érti, hogy fog aztán a miniszter az önálló vámterületre vonatkozó igézetének eleget tenni. Ha megkötjük 10 évre az Adria szerződését, úgy 1907-ben esetleg a megszakított vámegegyezés teljesen fel fogja forgatni tengeri kereskedelmünket.

Mert amint 1907-ben az önálló vámterület életbeléptetésével az osztrák trieszti és Lloyd társaság felmondja nekünk a hajózási kedvezményt, kénytelen lesz a magyar állam új szerződést kötni az Adriával. Hát kérdi, miért kös-

suk meg előre 20 évvel, mikor azt e szerződés lejáratkor is esetleg megkötethetjük? Attér az adómentességre. Az Adria bélyegmentes, kötvényadó mentes és kereseti adómentes, ami Magyarországon az idáig elért legnagyobb állami kedvezmény és még óriási subventióban is részesül. Azt hiszi, ez sehol másutt meg nem történhetik.

Förster Ottó: Kínában sem!

Polónyi Géza: Es sehol nem találkozok miniszter, ki ilyen szerződéssel az ország elé merne lépni. — Az adómentességet a multa nézve 100.000 forintra becsülték. Nem kell nagy jogászai ész, az ilyennel a miniszter ur szűkölködik, hogy kiszámítsuk, hogy ez tulajdonképen legkevesebb négyszer annyi. Ez az adómentesség az ország legszegényebb elemeinek filléreiből lesz összeharócsolva, s nem hiszi, hogy a kormánypart csak egyik tagja barátja volna ezen adómentességnek. Ez az adómentesség örökös réme kísértő rossz szelleme lesz a miniszter politikai életének. (Ugy van.)

Nevet Európa és Amerika.

Ne akadályozza semmi a minisztert, hogy e szerződést visszavonja, mert hisz alkotmányos voltánál fogva joga van a megkötést megtagadni. — Az Adria szerződését megkötötte volna a miniszter, olyképp, hogy igenis ad az állam 1 millió 400.000 forint subventiót, de csak akkor, ha a dividendák a 6%-ot meg nem haladják s ha meghaladják, úgy abban felerészben az állam részesül osztalékban. Ez nem szokatlan, mert hisz a Lloyd bankkal is ily értelmű szerződésünk van. Így az Adria idővel 40% dividendát is fog adni s egész Európa és Amerika kacaja fog bennünket kísérni, hogy oly társaságot subventionáljunk, mely 40% hasznót huz. (Ugy van, hallatlan.)

Azt iszi, a szerződés megkötésénél a miniszter rosszakaratulag lett befolyásolva. (Ugy van. Vonja vissza.)

Hivatkozik a közgazdasági bizottság jelentésére, mely az adómentességet a 87. törvény-cikkre hárítja, pedig épp az a törvény-cikk ellene szól az adómentességnek. Ez ugyanis kimondja, hogy csak oly társaságot lehet állami kedvezményben részesíteni, melynek vagyona $\frac{2}{3}$ részben Magyarországon van.

Kérdi: az Adria vagyona Magyarországon van-e? (Jobbról: Igen!)

Polónyi Géza: Már kérem nem tudjuk, hogy az Adria 12.000 részvényére optiója van a Wiener Bankvereinnak? Így hát törvénytelen az egész szerződés!

A tőke felmérés folytán, a Wiener Bankverein optiója folytán 12.500 részvényt kap ma

200 korona névértékkel 470 korona tényleges értékkel szemben, ehhez hozzájárul a régi 10.000 részvény, s joga lesz a 12.000 részvényével szemben növekvő 5000 részvény elővételére, úgy hogy 10 év múlva az 50.000 Adria részvény közül 30.000 lesz az osztrák Wiener Bankverein tulajdonában. (Hallatlan! Zaj, láрма a baloldalon. Vissza kell vonni a szerződést! Hazafüls!)

A miniszter rá akart a téren czáfolni, de itt kudarcot vallott, mert hisz a Wiener Bankverein ép e napokban történt közgyűlésén a bank elnöke beszédében már mint faktumot tárgyalta, hogy a magyar állam az Adria alaptőkéjét felemeltette, (Botrány! hallatlan erőszak! Ez a hazafiság!) s egyszersmind határozatot hoztak arra nézve, hogy igenis a 12.500 részvényre nézve optióját igénybe veszi. Az Országos magyar bank is most esett felszámolás alá, melynek optióját Léderer vette meg, de rögtön el is adta a Wiener Bankvereinnak. Itt is a részvényesek kárára 25.000, forintért adtak el egy jogot, mely 4 milliót ér. Szólv nem tudja, hogy történhetett ez, de a minisztertől megköveteli, hogy erről tudomása legyen.

Leczke a miniszternek.

A miniszter ha ismeri a kereskedelmi törvényt, tudja, úgy biztos tudomása van az ezt kizáró rendelkezésről.

Ha az Adria optióját örök időkre egy külföldi banknak eladja, egy magyar miniszternek kötelessége akkor az Adriát felszámolás alá tenni s egy új részvénytársaság létesítésére felhívni. Mert nem gondolható magyar ember, a magyar parlamentnek magyar képviselője, ki megszavazná ezt a reánk káros szerződést. (Botrányos eljárás.)

Szabó István: Nem lesz ebből törvény.

Polónyi Géza: Elhiszi, hogy a miniszter nem jogász, de mint volt zsurnalista tudhatná, hogy kereskedelmi törvényünk csak oly föltétellel enged, egy az állammal összekötetésben lévő társaság szervezetében változtatást, ha a kereskedelmi miniszter ahhoz hozzájárul. Hát hozzá járult ahhoz a miniszter. (Óriási zaj balról.)

Meszlényi Pál: No kezdődik a komédia!

Polónyi Géza: A most megkötött szerződésnek eredménye nagyon egyszerű, mert a társaság haszna az adómentesség folytán nem az állampénztárba, hanem a Bankverein pénztárába fog menni.

kell ragadnia a néző figyelmét. És ez a mese nem áll pusztán, egyedül. Emberek, élő jellemek viszik azt előbbre, emberek, a kiket teljesen meg tudunk érteni, mert mindenik a reális életből van véve s határozott egyéniséggel bír. Ez különben Herczeg Ferencznek egyáltalán egyik legfőbb előnye: a biztos jellemfestés. Ugyanez a biztos művészi kéz nyomta erejét a felvonások beosztására, jelenetelésére is. Valamensyi felvonás tele élettel, mozgalommal s olyan csattanósan végződik, hogy lehetetlen nem tapsolni.

Mindezek olyan előnyök, a melyek más nemű magyar művekben is megvannak, talán még nagyobb mértékben. Van azonban az Ocskay brigadérosnak két olyan kiválósága, a melyek hosszú életet biztosítanak neki sok kortársán felül: az egészen elömlő hazafias hangulat, magyaros tűz és a pompás, színes nyelvezet. — Ha jól emlékezünk, ezt eddig nem igen vették észre; pedig ha valamely ok miatt belekerül az Ocskay brigadéros a magyar remekművek közé, az első sorban nyelvezete lesz.

Ezt a remekművé avatást azonban sok körülmény gátolja. Mindenek előtt a nagy eltérés a történelmi hagyományoktól. Szép az a licentia poetica, de nem mindenható s a közfelfogással szembe helyezkednie éppen nem szabad. Már pedig a hogy Herczeg itt Rákóczy udvarát megrajzolja, az nemcsak hazafiatlan, hanem egyúttal a történelmi valósággal is szembe helyezkedő eljárás. Viszont Ocskayból, egy sze-

rencsés és bátor kalandorból nemzeti hőst csinált. A nemzeti hőst meg is csinálta, adott neki megindítóan tragikus szerepet, költőileg a legszebben megoldotta feladatát — de vajjon érd mes volt-e a hazafiság nimbuszát egészen Ocskay feje körül ragyogtatni, Rákóczyt pedig udvaroncok bábójává tenni? Mivel érdemelte Rákóczy e halálást, Ocskay e felmagasztalást?

Még lehet érteni Ocskay árulását a nélkül, hogy a Rákóczy fölsőleges alakját övdző fényből csak egy sugarat is el kellene vonnunk. Ott van Jókai regénye. Szeretve mind a vérpadig — itt is kizagaslík Ocskay alakja, de, messze alant marad a fejedelem ragyogó jelene mellett.

Ha valaha elfeled k az Ocskay brigadéroszt abban ennek lesz része első sorban: a hibás történelmi felfogásuk.

Nem lesz igazi remekmű azért sem, mert hiányzik belőle a mélység, az az igazi megrázó tragikum, a mely Bánk bánt a shakespearei remekek mellé emeli. Szellemes dialogja, a meny nyit használ, ugyanannyit árt is; felhívja az ember figyelmét a behatóbb vizsgálatra s csakhamar kiderül, hogy a szellemesség a mélység hiányát takarja.

Ez az utóbbi különösen előadásközben tűnik elő; főképp olyan előadásban, mint a milyen a tegnapi volt.

Kivülről fény, csillogás, pompás diszletek; belül a művészi bees aránytalanul kisebb foka, mint megkívánhatók.

Sajnálattal kell ezt első sorban Somogyi Károlyról (Ocskay László) feljegyeznünk. Mikor megtudtuk, hogy az igazgató ur akar fellépni, már késő volt felszólalunk ellene. Elvből u. i. nem helyeseljük, hogy az igazgató színpadra lépjen. Maradjon ő szellemi vezérnek, de ne igyekezzék a tapsolókat vezérelni. Ha pedig mégis megteszi, akkor álljon az ő fellépése a legmagasabb művészi színvonalon. Somogyiról ugyan nem mondhatjuk el ezt, hiszen a II. felvonásban még a szerepét is döcögve mondta, nemhogy művészi kidolgozást adott volna. Hol maradt az I. felvonásból a könnyed hányavetiség, a másodikból a szerelmes ellágyulás, a harmadikból a lassu, de azután a végtelenig fokozódó düh (a végső jelenet!), a negyedikből végre a bánattal és gyűlölettel elegy mély elkeseredés? Mindez beleolvadt általános pózoló mozdulatokba, két változó erősségű hangon tartott szavalásba. A legcsattanósabb jelenetek hatás nélkül maradtak ez telt ház és zsufolt karzat mellett kedvezőtlen kritika.

Legnagyobb elismeréssel kell azonban megemlékeznünk Somogyiról, mint rendezőről. Pompásabb rendezést kívánni is alig lehet. Szintugy az ő áldozatkészségét dicsérik a pazar jelmezek és diszletek is.

Egészen más volt Szarvasi Sándor Szörényije. Igazi »kurucz-ordas«, fékezhetlen szenvedélyvel, odaadásig menő hősséggel. Jellemezni tudott minden szavával, mozdulatával s még kissé nehézkes mozgása is előnyére szolgált.

Nagyon viszás a helyzet az elsőbbségi kötvények tulajdonosai és a többiek között. Mert míg a kinek Bankverein 12,500 részvényt 200 korona névértékét veszi meg, addig a többiek ma körülbelül 400 korona névértékét fizetnek részvényenként.

Ami pedig nagyon elemi számítás szerint is a magyar érdekek 5 millió forinttal való megkárosítása. Miért nem szerezte meg annak idején a magyar állam a prioritás jogát, akkor nem gördítene most az ellenzék akadályokat a subventió és adómentesség ellen, mert hisz akkor ennek közvetett hasznát az állam élvezné, de semmiképp sem fog hozzájárulni oly szerződéshez, mely tisztán külföldi bank előnyét, hasznát czélozza. (Ugy van.) Mert mennél fontosabb kezd nálunk lenni a tengerészet kérdése, annál inkább kell azon törekedni, hogy minden fillér a hazában maradjon.

Legalább azt a kötvény többlet 5 millió forint elsőbbségi jogát szerezze meg magának az állam, hogy legalább a subventió tőke kamata térüljön vissza az államnak.

Ezek az öt kifogásai, vegyék fontolóra, mert ellenkezésre megrendül az új rendszerbe vetett ellenzék bizalma, vegyék le napirendről, nehogy az utókor bennünket tegyen ezért felelőssé. (Óriási zaj, éljenzés. Visszavonni! a padokat verik, a néppárton és balközépen.)

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter személyes kérdésben kér szót. Azt tapasztalja, hogy Polónyi öt teljesen félreértette. (Zaj a baloldalon. Mondjon le. Nincs szükség ilyen miniszterre.)

Öt perc szünet.

Szünet után Molnár János: Nincs miniszter Rakovszky István: Ha ez a törvényjavaslat semmire sem volna jó, úgy tisztán azért fontos, annak részletezése és pontos megvitatása csak azért is szükséges, hogy új inkompatibilis törvényt alkottassék. Kellene ez azért hogy sok képviselő érdekeltséget tönkre tegyen. Soha még miniszter pártja részéről annyira elhagyatott nem volt; mint a kereskedelmi miniszter.

A tárgy oly idegen ebben a parlamentben, hogy minden argumentum kicsiny és akkor mikor az ellenzék gyöngye argumentumokkal dolgozik, akkor a kormánypárt közgazdasági szakférfiai nem sietnek nagy tapasztalatukat a miniszter érdekében felhasználni.

A miniszter nem lehet mindentudó s így befolyás alatt áll, miből ezt kivonni a kormánypártnak volna hivatása.

Hasonló eredeti alakítás volt Bérczi palócza, a kin sokat lehetett mulatni s Nyárai hoptestere. Mindkettő epizód szerep, de Bérczi a komikus feldolgozással, Nyárai pedig tökéletes eleganciával és könnyedséggel első rangra emelték.

A női szerepek kisebbek Ocskay brigádrosban, de azért hálásak. Erdélyi Mariskának jutott Tisza Ilona. Kissé lágyszívű magyar nőt csinált belőle, de az érzéseket tökéletesen adta vissza s különösen az érzelmesebb jelenetekben tetszett. Tűz volt Pintérné (Dili) játékában. Az exaltált cigányleány pompás alakítását egyik legszebb diadalaként jegyezheti fel. Jó volt Szohner Olga is.

A kisebb szerepek közül Pataky tűnt ki Jávorka szerepében; jó volt, a prologust azonban jobban kidolgozhatta volna. Ez utóbbinak a pontjeit egyszerűen elvesztette. Pintér Imre sikerülten adta Taricsot, Bognár Pybert, Peterdy Ozoróczit, Erdélyi Ocskay Sándort. Igen józú alak volt Fűredi, valamint Vank is. Elegáns megjelenésével Dési keltett feltűnést.

Ügyes volt a tárogatós-jelenet és az énekiskola. De a mi az egészben legjobban tetszett: a fényes kiállítás, mint már előbb jeleztük.

Ez pedig külsőség; csak külsőség.

S félt, hogy Ocskay brigádrosnak egyáltalán főleg csak a külső sikere olyan nagy.

K. A.

28% nyereség az ország bőrére.

Hazafiatlan ez a törvény, mert első sorban is nem a magyar érdekeket szolgálja. Hazafiatlan, mert akkor, mikor az ország népei a létkérdés előtt állanak, mikor nyomorral küzd az ország s a munkátlanok ezre kenyeret kér, akkor egy ily nagy társaságot adómentességben részesítünk.

Mert nem való az, hogy a társaság csak 14% dividendát osztott ki, mert tekintve az előbbi évek vagyoni állását, kiténik, hogy a társaság tulajdonképpen 28%-ot osztott ki. Hogy pedig teljes világosságot lásson a törvényjavaslatban, erre nézve határozati javaslatot nyújt be, hogy a javaslatot vegyék le a napirendről s erre névszerűt szavazást is kér. A czimet nem fogadja el. (Éljenzés, helyeslés balközépen.)

Hegedüs Sándor miniszter: Szereti, ha az ellenzék minél mélyebben megy bele a vitába, hogy az által a tárgy a maga tárgyilagosságában meg legyen vitatva. Reflektálni kíván a felszólalókra.

Pichler kérdést intéz hozzá, miért nem kötelezte az Adriát keleti utvonatokra? Erre megjegyzi, hogy ezeken az utvonatok a magyar állammal szerződésben lévő Lloyd és Trieszti társaságok teszik meg. E tekintetben tehát az a miniszter tudatlansága, mint inkább az utirány megosztása volt irányadó.

A munka megosztás a keletre nézve biztosítva van. — Szubvencziót a Lloydnak nem ad, de tisztán a magyar áru arányában megtérítik a társaságnak a suezai csatorna illetéket. Ezt pedig szubvenczióknak senki nem nevezheti.

Hegedüs miniszter válaszolt a felszólalásokra. Azután a Rakovszky interpellációja felett névszerűt szavaztak. Közben Rakovszky és Kubinyi között heves vita fejlődött ki.

Somogyi contra Barnum.

Tegnap jelentek meg a Fő-utcán valamennyi kirakatban a Barnum-féle humbug reklámjai s tegnap küldött Somogyi Károly igen megszívlelendő kérvényt a belügyminisztériumhoz.

Ha valaki kiszámítaná, mennyibe került a Barnum-reklám eddig Nagyváradon s mennyibe fog kerülni még, igen szép összeget kapna. Tessék ehhez venni az utazási költséget, a számított nyereséget s hogy ezt egy nap akárjék összehozni, akkor nem fogjuk tulerősnek találni az igazgató kifakadását, a ki ezt harácsolásnak jelenti ki.

Biz az harácsolás lesz, még pedig a Szigligeti-Színház pénztárából. Nagyvárad nem bír el két ilyen intézetet. Barnumék veszélyvel fenyegetik nehezen megteremtett színészetünket s ez ellen csak egy védelem van: nem engedni őket ide addig, míg a színtársulat Nagyváradon van.

Barnumék őrült reklámdobja előtt nem lehet a fület bedugni; de be lehet csukni a kaput, ha szükségesnek látjuk.

A szükségeset pedig eléggé kimutatja Somogyi Károly a következő feliratban:

Nagyméltóságú Belügyminiszter Ur!
Kegyelmes Uram!

A magyar vidéki színészet hivatásának megértése és megbecsülése, a mely legszebb kifejezést nyer! Nagyméltóságodnak a belügyi költségvetés tárgyalása alkalmával tartott hatalmas beszédében, buzdító erőt adott a magyar vidéki színészetnek, hogy a temérdek küzdelem és nehézség dacára se veszítse el enerzsiáját és lelkesedését a magyar művészet, kultúra és hazafiság szolgálatában.

Megértettük Nagyméltóságod beszédéből, hogy ha bár az államnak nem is áll még ma módjában a vidéki színészetet olyan anyagi tá-

mogatásban részesíteni, a melyet megérdemelne, de megbecsüli e testület kulturális munkásságát és programjává teszi e munkásság anyagi támogatását is, mihelyt ezt az állam pénzügyi helyzete megengedi.

Nagyméltóságodnak ez a feukölt gondolkozás és mindannyiunkat kitüntető nyilatkozata bátorít engemet arra, hogy az idegen ellenféllel szemben a magyar vidéki színészet érdekeinek megvédését Nagyméltóságodnál keressem. Es bízom Nagyméltóságod bölcsességében, hogy sürgős intézkedésével valóra váltja szavait és megvédi egy magyar vidéki színtársulat fenyegetett pozícióját az idegen, a reklámban utazó czirkuszinvázióval szemben.

Nagyvárad város tanácsa nyilván azon hitben, hogy a nagyvárad színtársulat nem fog már májusban itt működni, megadta az engedélyt a Barnum és Bailey-féle amerikai czirkusz-társulatnak arra, hogy Nagyváradon május hó 10-ikén két előadást tarthasson.

Es pedig, hogy a nagyvárad színeszet állandósítható legyen egykoron, — bár minden szubvenczió nélkül — egyedül a közönség támogatásában bízva működöm az új, a város polgárainak áldozatkészségéből és önzetlenségéből felépített színházban — elhatároztam, hogy a nagyvárad színeszet állandósítása érdekében megteszem az első kísérletet és itt működöm még társulatommal egész május hónapban esetleg júniusban is.

Es a mikor nagy áldozattal, valóban becsületes ambícióval és törekvéssel megtettem már mindent, hogy színtársulatom itt május hónapban prosperálhasson, jön a reklámra ezeket költő Barnum és Bailey-féle czirkusz társulat és két előadásával 50—60.000 koronát akar összeharácsolni, tehát annyit, amennyi bevétel mi a legjobb előadásokkal két-három hónap alatt sem csinálhatunk. Hogy a reklám kiabáló eszközeivel történő ilyen harácsolás milyen nagy időre képes meggyöngíteni a színházi bevételeket, azt tények bizonyítják. Hiszen Bécsben két színházat kergetett csödbe a Barnumék reklámja és jelentékeny kárt okozott az elmúlt két hét alatt a budapesti színházaknak is.

A maga erejére utalt, hazafias és kulturális hivatást teljesítő vidéki színészet méltán fordulhat ilyen körülmények között védelemért Nagyméltóságodhoz. Reménykedve merem kérni Nagyméltóságodtól, hogy:

Legyen kegyes sürgősen elrendelni, hogy a Barnum és Bailey-féle czirkusz-társulat májusban ne tarthasson Nagyváradon előadást, hanem legfőllebb június végén, mikor a színtársulat már nem működik Nagyváradon.

Alázatos kérelmem teljesítését Nagyméltóságod bölcsességére bízva vagyok Nagyméltóságodnak

legalázatosabb szolgálja

Somogyi Károly,

a n.-várad Szigligeti-színház igazgatója.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Április 21. Gyorsírók matinéja.

Április 27. A tanítók segélyegyletének közgyűlése d. u. fél 5 órakor.

* A király Budapesten. A király tegnap kíséretével külön udvari vonaton a fővárosba érkezett. Az öt szalon kocsiból álló vonat tegnapelőtt este indult el Bécstől s tegnap reggel pontosan a meghatározott időre, 5 óra 40 percre robogott be a nyugati pályaudvarba. A király fogadtatására megjelentek Márkus József főpolgármester, Rudnay Béla főkapitány, Daróczy Rezső állomásfőnök, Rolossa Géza rendőrfelügyelő. Az udvari váróterem előtt piros bársonyszőnyeg volt föltakarva s itt várakoztak a jelen voltak a vonat megérkezésére. A vonat

alig, hogy megállt, megjelent Ő felsége alakja az egyik szalonkocsi ajtajában s katonásan üdvözölte a fogadásra megjelenteket. Az udvari vonatot Ludvigh Gyula elnökgazgató vezette s kísérték Décsy üzletvezető és Kotányi főfelügyelő. A vonat megérkezésekor Ludvigh elnökgazgatóhoz lépett első sorban a király s pár szót váltva vele, Márkus József főpolgármestert tüntette ki megszólításával s több kérdést intézett hozzá a főváros ügyeit illetően, végre pedig Rudnay Béla főkapitánynyal beszélt, azután kíséretével zárt udvari hintón a királyi palotába hajtatott. Ő felségével jöttek gróf Paar Ele főhadsegéd, Bolfras hadsegéd, Liechtenstein herceg első főudvarmester, Höhnel követ kapitány szárnysegéd, König osztályfőnök, dr. Kerzsel udvari orvos s a kabinetiroda tisztviselői. A király a várba 6 óra után pár percczel érkezett meg, a hol Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy, Loewenstein szertárigazgató, Kanter Károly apát, udvari plebános és Gahlé várkapitány fogadták. Az uralkodó szívélyesen fogadván a fogadásra megjelenteket, nyomban lakosztályába vonult.

* **Steinberger kanonok szegszárdi apát.** Megemlékeztünk már róla, hogy a váradi káptalának egyik, tudományban és erényekben egyaránt kiváló tagját — ki még csak másfél esztendeje tartozik az egyházmegye kötelékébe s már is közkedveltségnek örvend úgy a városban, mint az egész egyházmegyében, — dr. Steinberger Ferencz kanonokot a király Ő felsége szegszárdi apáttá nevezte ki. A kinevezés a hivatalos lap tegnapi számában jelent meg s a legfelsőbb királyi kézirat szövege a következő:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Fraknói* Vilmos arbei címzetes püspöknek és szentjobbí apátnak a legszentebb Üdvözítőről nevezett *szegszárdi* címzetes apátságról való lemondását tudomásul vevén, ugyanezen címzetes apátságot dr. Steinberger Ferencz nagyváradi latin szert. székeskáptalani kanonok és papnevelő intézeti igazgatónak adományozom.

Kelt Bécsben, 1901. évi április hó 1-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Dr. Wlassics Gyula, s. k.

* **Téli idő.** Pár nap óta abnormis időjárás van ismét, a mi nagy aggodalmat okoz a gazdák között. A hideg s a tegnapi délután már is sok kárt okozott különösen a korai gyümölcsökben; a barack, mandula stb. virágát megcsipte a dér. Tegnapi pedig óriási szél dühöngött a metsző hideg mellett. Ha az idő kitisztul, valószínűleg megfagy, ami óriási károkat okozna s teljesen tönkre tenné az idei gyümölcs-termést.

* **Vérengző szabó.** *Abrahám* Sándor szabómester műhelyében tegnap délután egyedül dolgozott Fenesi Ferencz szabóinas, ki összeveszett a gazdája fiával, ki egy fadarabbal főbeütötte Fenesit, ez pedig a kezében levő ollóval oldalba szurta a gyereket. Gazdája a nagy zajra érkezett haza s Fenesit, mikor megtudta, hogy mi történt véresre verte, a fejét pedig több helyen betörte. Sérülései oly súlyosak, hogy be kellett szállítani a biharmegyei kórházba.

* **Kórház Belényesben.** Belényes és környéke már régen nagy szükségét érzi egy nyilvános jellegű kórháznak. A közel jövőben már teljességgel fog a régi óhaj, amennyiben a vármegye közönsége elrendelte a belényesi köz-

kórház felállítását. A kórházra *Pável* Mihály gör. kath. püspök, kinek oly sokat köszönhet már Belényes városa, — ismét bökézi adományt tesz. A kórház részére nemcsak megfelelő telket, hanem nagymennyiségű építési anyagot adományoz. Ezáltal mielőbb felállítható lesz Belényesben a nyilvános kórház.

* **Uj lovassági kard.** Az osztrák-magyar hadsereg fegyverzete közelebb új alakulásokon fog átmenni. Tudvalevő, hogy az új ágyukkal már megkezdték a kísérletezéseket, melyeknek eredményétől függ a végleges megállapodás. Legújabbban pedig az új lovassági kardokat fogják kipróbálni. Egyes lovas-csapatokat már fel is szereltek az új mintájú kardokkal. Ezek lényegesen különböznek a most használatban levőktől. Az új kard kosara jóval nagyobb és szélesebb, markolata pedig hosszabb és a hüvelyk részére lapos támasztékkal van ellátva. Pengéje mind a két oldalon sima, kissé hajlott és valamivel keskenyebb, mint a régié. Különös sajátossága, amiben az összes európai hadseregekben használt kardoktól elüt, az, hogy a hegye felé mindinkább szélesedik, ami óriási sujtóképességet ad neki. Vivásra alkalmatlan, de erre nem fektetnek súlyt. Az új fegyver mintája egy bécsi gyárban készült és helven minta közül választották ki.

* **Kinevezés és véglegesítés.** *Beöthy* László főispán ifj. *Frankó* Endre végzett joghallgatót Biharvármegyéhez III. oszt. közigazgatási gyakornokká nevezte ki; — *Wertheimstein* Henrik ideigl. minőségű megyei III. oszt. közigazgatási gyakornokot pedig ezen állásában véglegesítette.

* **Reklam-világ Nagyváradon.** Tegnapi megérkeztek a Barnum és Bailey látványosság reklámozó emberei s pár perccel mulva csődülések voltak mindenütt az utcákon. Bámulatos gyorsan szétszórták a városban a rengeteg tarka-barka plakátokat, amelyeken alig van szöveg, de annál több a kép. Minden boltban ott ékeskedik már a hajmeresztő *czirkusz* produkciók rajza. A város négy különböző helyén felállított 50 méter hosszú, 3 méter magas deszkafal telve van szintén plakátokkal. Május hó 10-én érkezik a társulat s azonnal felüti sátrait a baromvásártéren. Csak egy napig lesz itt s délután 2 órakor és este tart előadást.

* **A gyorsírók küldöttsége a hatóságoknál.** Tegnapi hívta meg a nagyváradi Gabelberger-Markovits gyorsíró-egyesület a hatóságokat a vasárnapi ünnepélyükre küldöttségileg. A hatóságok névszerint dr. *Beöthy* László főispán, *Szunyogh* Péter alispán, dr. *Bulyovszky* József polgármester megígérték megjelenésüket. Továbbá *Ritók* Zsigmond kir. táblai elnök, ki meleg szavakban fejezte ki érdeklődését az egyesület működése iránt s szintén megígérte megjelenését, valamint *Tassy* Pál dr. kir. főügyész. Azonkívül az iskolák fejeit is meghívta az egyesület, kik, úgy a saját, mint a tanártestület nevében megígérték megjelenésüket. Ezekből következtetve az ünnepély fényesen fog sikerülni, ott lesz Nagyvárad színe-java.

* **Tragédia a konokban.** A reggeli lapok egy hírt közölnek röviden, a mely most Belgrádban nagy szenzáció számba megy. Arról szól a hír, hogy *Blaznovác* Vojszlav kapitányt a király új szervezett testőr lovasszázad parancsnokává nevezte ki. Az a *Blaznovác* Vojszlav kis *Blaznovác* Miliávnak, a ki annak idejében Milánt uralkodásainak elején meg akarta mérgezni. A különös kinevezés alkalmából érdekes lesz fölújítani azt az idegizgató tragédiát, a mely annak idejében a konokban lefolyt s a mely réndrámának elsőrangú jelenete volna. *Blaznovác* Miliáv halálosan gyűlölte Milánt. Felesége azonban híve volt Milánnak és titokban elhatározta, hogy leírjenek minden tervét, a mely esetleg Milán élete ellen tör, meg fogja hiusítani, bármily áron is. Egy este hivatalos volt *Blaznovác* Miliáv a konakba. *Blaznovác*, a ki nem tudta, hogy felesége Milánnak nagy

híve, elvitte a konakba a feleségét is. A vacsora vidám hangulatban folyt le. Senki sem gondolt semmi rosszra. Csak *Blaznovác* Miliávnak voltak sötét és iszonyu tervei, a melyeket nagy körültekintéssel akart végrehajtani. Milánnak különösen jó kedve volt és ötleteivel gyakran erősen megkacagattatta a társaságot. *Blaznovác*zné, a mikor a fekete kávé behozták, észrevette, hogy férje egy üvegecskéből valami folyadékot önt nagy titokban Milán király kávéjába. Az alkalom nagyon kedvezett a mérgekverőnek. Senki sem látta csak a felesége. Milán rosszat nem sejtve nyult a kávécsészéhez. *Blaznovác*zné ekkor odasugta a királynak: — Felső! ne idd meg a kávédat!

Milán előtt rögtön világgossá vált az egész Tisztában volt a tervvel. A kávécsészéjét kicserélte *Blaznovác* csészéjével és megitta a kávé. *Blaznovác* elsápadt, mert látta, hogy el van árulva. Kis idő múlva odafordult a *Blaznovác*zhoz a király:

— Miért nem iszod meg a kávédat *Blaznovác*?

— Nem ihatnám.

— Idd meg az én kedvemért!

— Nem iszom.

Erre tovább tréfáltak a társaság tagjai. Egyszerre fülébe sugta *Blaznovác*z a király:

— *Blaznovác* Miliáv! Ha most megiszod a kávédat, holnap reggel kilenc órakor katonai pompával eltemettettek. Ha meg nem iszod, holnap reggel nyolcz órakor fölakasztatlak. *Blaznovác*z ránézett a királyra. Azután fölkapta a csészét, fölhajtotta és tíz perccel mulva halva terült el a padlón.

Ez volt *Blaznovác* Miliáv tragédiája. Eia most parancsnoka lett a szerb király testőr lovasszázadának.

* **Czirjék Emil elszállítása a Lipótmezőre.** Említettük, hogy a szerencsétlen *Czirjék* Emil milyen óriási félelmet és zavart okozott a biharmegyei köz-kórházban, a hol a részére berendezett ideiglenes czellából kiszabadult. A köz-kórház elmebajosok osztálya ugyanis zsufova van s így a szerencsétlen embert nem tudták kellőleg elhelyezni. Tudvalevőleg Biharvármegye most akar segíteni a kórház szűk állapotán, az által, hogy az elmebajosok osztályát a Krizsárféle szőlőben helyezik el. De előbb itt megfelelő épületet kell emelni. — *Czirjék* Emilnek Budapestre szállítására már megtették az intézkedéseket. Dr. *Bráder* Imre igazgató-főorvos jelentést tett az alispánnak, mint a kórházi választmány elnökének, aki azonnal távirati uton kérte a minisztert, hogy a szerencsétlen veszedelmes embert felvegyék a lipótmezői orsz. tébolydába.

* **Talált tárgyak.** A rendőrségnél a következő talált tárgyak őriztetnek: 1 fekete női öv; találta egy 31-es baka. 1 pénztárca, csekély összegű pénzzel. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrségi elnöki ügyosztályban.

* **A tömeges Kohn-ok.** Megjelent a belügyminiszter kiadásában az elmúlt 1900. év II. felében engedélyezett névmagyarosítások kimutatása. Ezernél többre megy az új magyarok száma. Ezuttal is igen sok a m. államvasutaknál alkalmazottak száma. Ezeknél csak a volt Kohn-ok száma nagyobb. Egy fél év alatt ugyanis 120 Kohn magyarosította meg a nevét.

Elgázolta a vonat.

— Saját tudósítónktól. — ápril 19.

Tegnapi reggel nagy szerencsétlenség történt a vár-velencei vasuti állomás közelében, melynek *Frencz* József 28 éves csavargó esett áldozatául.

Az eset részletei a következők:

Frencz József tegnap este a vasuti állomás átjáróján ment keresztül, meglehetősen ittas állapotban. Körülbelül fél nyolcz lehetett. *Czucz*a Márton sorompó-őr megszólította, hogy távozzék a sinekről.

Frencz szót is fogadott Czuczának s dül-löngözve elámolygott, a sorompó-őr pedig ezt látván, szintén tovább vizsgálta a si-neket.

Annál nagyobb volt rémülete, midőn az állomás közelében ma reggel *egy hullára akadt, melyben Frencz Józsefre ismert.* A si-nektől mintegy 10 méternyire feküdt az árokban. Jobb lába hiányzott. Bokán felül volt elvágva s megállapítható volt, hogy az ittas ember bizonyára visszatért s valamelyik vonat elgázolta. A közelben pedig mivel nem volt semmi segély, a szerencsétlen ember el-vérzett.

Azonnal telefonoztak a rendőrséghez, hon-nat *Palaky Károly* fogalmazó lett kiküldve az eset megvizsgálására. Kiderült, hogy a halott nagyváradi illetőségű és a váradi-velencei czi-gány-telepen lakott. Hogy vannak-e hozzátar-tozói nem tudják.

A hullát beszállították a bonczházba, ma felbonczolják s holnap délelőtt temetik el. A rendőrség megindította a vizsgálatot annak a kiderítésére, hogy vajon a szerencsétlen eset-ben nem terhel-e valakit gondatlan mu-lasztás.

IRODALOM.

A szeretet lángjai. Vagyis: Egyletek és ájtatosságok Jézus szent Szíve tiszteletére. Irta Tóth Mike, Jézus Társaságának tagja, fő-gimnáziumi tanár Kalocsán, 1901. — 8-adrét 223 oldal. A könyv felvilágosítást ad mind-arról, mi Jézus szent Szíve tiszteletét illeti, világos útmutatást nyújt Jézus szent Szíve Társulatának megalapításához és előadja az ájtatosságokat, melyeket eddig az egyház jóvá-hagyott, sőt búcsúkkal is ellátott — kiváló gondtal ismertetvén a szent kilenced (no-véna) nevezetű ájtatosság mibenlétét s elvég-zésének módját. A csinos kiállítású könyv ára 1 kor. 50 fillér.

Fehér könyv, redukálva. Elérkezvén a Fehér könyv első évének végéhez; most a kissé szeczesziós guszatus *Bródy Sándor* re-formtervekkel lép fel.

Először is a Fehér könyv ezentúl csak minden két hónapban jelen meg; a mi nem éppen nagy veszteség az irodalomra s éppen nem a közönség tulságos pártolásának a jele. A kevesebb tartalomért azonban kárpótlást ígér *Bródy*: »gondosabb munkát vállalok«. Ez olyan kis önvalomás-féle. S mi lesz a gondosabb munka? Egy csomó utleírás. Palesztina, Egyiptom, India(!), európai szinészek, Velence s Buda-pest, vagy egy magyar falu. Palesztinában az akarja megtudni, »mit lát egy modern író a hitnek megszentelt földjén?« Mit? Köveket, em-lékeket s egy csomó műveletlen hitsorsost, de eszmét nem. Azt érezni kell, ő pedig csak látni akar. S a könyvtől is eszmét várunk. A velencei kötet »*egy kis forradalmár széptan*« lesz. Forratlan — az lesz valószínűleg; de széptan aligha. A kinek van erre való fölsleges pénze, az előfizethet rá öt forinttal; hat forint-ért köve kapja a könyvet, tíz forintért pe-dig ráadásul még egy *Erőst* Kecse is jár. A kinek még több a pénze, az *Bródy*nak még több-oldalúságát is csodálhatja. Ha harmincz for-inttal fizet elő, akkor quart-alakban kapja a Fehér könyvet s megismerheti belőle *Bródy*t a fényképészit, *Bródy*t a rajzolóit és *Bródy*t a fes-tőt, mert e kötetekben lesznek *Bródy*nak ut-közben készített fényképei, kéziratai és aqua-relljei. »Mondanom sem kell, hogy nem művé-szi munkák, de talán nem lesznek érdektele-nek«, mondja ő maga, jólét adván vagy óriás

önbittségnek, vagy még óriásibb naiv-ságnak.

Ez az előfizetési felhívás legékeesebb tanu-sága, hová fejlődik vissza egy tehetség kritika-hiján. *Bródy*ban volt eredetiség, mikor fellépett; a tulságos tömjénezés elkábitotta s ma pető-fies arroganciával lép fel, Petőfi lángszelleme nélkül. Ebben a képzelt nagyságban elveszti igazi erejét s nem lesz más, mint egy érdekes, de kevés tartalmu kuriozitás.

Nagy képes világtörténet. 105. és 106. füzete jelent meg ennek a nagyszabású világtörténeti munkának, mely füzetek a közép-kor második kötetének 24—26. iweit tartalmaz-zák. A középkor egyházpoltikai harczeitől szó-lanak e füzetek; írta *Mika Sándor*. Az egész mű 12 kötetből fog állani; megjelen *Marczali* Henrik szerkesztése alatt, a Franklin-Társulat és a Révai testvérek kiadásában. Egy-egy füzet ára 30 fillér.

A magyar nemzet történelme.

Középkorok alsó osztályai számára. Irta: *Ujházy László*, állami főgimnáziumi tanár. II. rész. A negyedik osztály számára. A Szent Ist-ván-Társulat kiadása. Budapest, Stephaneum. 1901. 8. adr. 220 l. Ara füzve 2 kor. 40 fill. (Engedélyezve a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 4431/1900. sz. rende-le-tével.)

A múlt év tavaszán jelent meg *Ujházy* történelmi tankönyvének első része, melyről a szakkritika már akkor elismeréssel szólott. De a legnagyobb elismerést a tanári testületek ad-ták meg e derék könyvnek az által, hogy mind-járt az első évben *harmincznál több iskolában* (piarista, benczés, prémontrei, kir. katolikus, állami gimnáziumokban, polgári és felsőbb leány-iskolákban) *fogadták el tankönyvül.*

Örömmel üdvözöljük *Ujházy* tankönyvének most megjelent, *második befejező részét*, mely a középkorok alsó osztályai igényeinek meg-felelően hazánk történetét a mohácsi vésztől napjainkig tárgyalja. A Szent István-Társulat fölkért bírálói (*Békefi Remig dr., Karácsonyi* János dr., *Lőrincz Gyula dr.*) a második rész-ről is, miként az előzőről dícsérettel nyilatkoz-tak. A miniszteri hivatalos bírálat is dícséret-tel emeli ki e résznek is tudományos színvona-lát, pedagógiai értékét és hasznavehetőségét.

Ujházy teljesen uralkodik az anyag fölött, arról világos átnézetet nyújt, nem vész el a fölsleges apróságok utvesztőjében, de feltűn-tet és kiemel minden jelentősegesebb mozza-natot, terjedelmesebben és behatóbban azokat, melyek a nemzeti érzés és öntudat fejleszté-sére kiválóan alkalmasak. A száraz történelmi eseményeknek színt és életet ad a művelődés tényezőinek folytonos ecseteléseivel (a miben nagyban segítségére van a könyvben elszórt hatvannál több kép), valamint élénk és lelkes előadásával.

A függelékben Magyarország és Ausztria jelen politikai, közigazgatási és közgazdasági viszonyait ismerteti.

Arról biztosak vagyunk, hogy a harmincz és egy néhány iskola, mely az első részt elfo-gadta, nem fog megvárni *Ujházy* tankönyvétől; de reméljük, hogy a többi katolikus (főleg szerzetes) iskolába is bebocsátást fog nyerni a Szent István-Társulat e valóban sikerült, idő-szerű kiadványa. Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtszéki tárgyalás.

Stanga Iszaj kóródi paraszt ember évek óta h ragban volt *Trippa Mojszival*. A napok-ban kiment az erdőbe és megleste haragosát, kire mikor közeledni látta, kétszer rálőtt. Mind a két lövés talált s holtan bukott el. Ez érde-kes ügyben tartott tegnap tárgyalást a nagyváradi esküdtszék *Milye* Gyula előklete alatt. A vá-

dat *Gálly* alügyész képviselte, ki a tanuk ki-hallgatása után szándékos emberölés büntetté-ben kérte a vádlottat vétkesnek kimondani. *Rádl* Ödön az idő előre haladottsága miatt kérte a vádbeszéd megtartását holnapra ha-lasztani. A törvényszék a tárgyalás folytatását elhalasztotta s ma lesz az ítélet kihir-detése is.

Lemondás az apai hatalom gya-korlásáról. *Grósz Mór*né, *Fókay Mór* anyósa, azzal a kérelemmel fordult a budapesti árva-székhez, hogy férjét, *Grósz Mór*t foszszak meg a családja fölött való apai hatalom gyakorlásá-tól. Most volt ennek az ügynek a tárgyalása *Sámson F.* árvaszéki jegyző előtt Budapesten. A felek ügyvédek kíséretében jelentek meg a tárgyaláson és békés megegyezéssel intézték el a kényes kérdést. *Grósz Mór* kijelentette, hogy lemond az apai hatalom gyakorlásáról és bele-egyezik abba, hogy neje ellene válopert indit-son. Ennek fejében a válás kimondása után ezer koronát kap végkielégítésül.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Szombat: *Ocskay* brigadéros.

Vasárnap:) d. u. Próbaházasság.
) este: *Ocskay* brigadéros.

Ocskay brigadéros. Herczegh remek-műve, a most bemutatott *Ocskay* brigadéros kerül ma is előadásra színházunkban. A szen-zációs darabot vasárnap megismétlik, ezen-kivül a jövő hét műsorában is helyet foglal az *Ocskay* brigadéros. Herczegh *Ferencz*, aki el-foglaltsága miatt nem fogadhata el az igaz-gató meghívását s a bemutatón sem jelenhe-tett meg, darabja jövő heti előadásra valószí-nűleg Nagyváradra érkezik.

Vasárnapi előadások. Vasárnap dél-után 3 órakor fél helyárrakkal *Gerő Károly* híres darabját a Próbaházasságot adják, este pedig az *Ocskay* brigadéros kerül színre.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irta: *Adalbert Károly*.

Németből fordította: *Lubinszky Anna*.

75.

— Az lehetetlenség lenne. *Kisasszony* nagyon szép és fiatal, hogy egyedül maradjon. Oh, hallotta volna, hogy beszél az az öreg személy, kit endorjai boszorkánynak hívnak, a *kisasszony* szépségéről — melylyel semmit nem tehetünk. — Örvendene és borzadna, hogy megszabadul abból a pokolból.

— Igen, igen! erősítette meg *Sibilla* mi-alatt köpenyt, kalapot vett, hogy a keserű utra keljen.

Az igazgató mint rendesen szobájában fo-gadta, hol hangjegyfüzetek egész halmaza közt ült. *Sibilla* sok becses, felejthetetlen órákat töltött az öreg urnál, ki első találkozásuk óta atyai szeretettel viseltetett iránta. *Sibilla* ta-nítása képezte élete legnagyobb örömét, az ő jövője öreg napjainak legszebb reménye.

A második sikertelenség nem vezette tév-utra, éppen az akadály elhárításán gondol-kozott.

Sibilla csak daczos erélylyel tudta elha-tározását előadni.

Megköszönte, mit érte tett, kifejezte saj-nalátát, hogy oly kevéssé érdemelte azt meg s most kénytelen törekvését az elérhetetlen után feladni. Végre (égő pir borította arcját) kérte, legyen elnézéssel s nyujtsaon hitelt nagy tar-tozására vonatkozólag.

Megszakítás nélkül hallgatta végig a mes-

ter vallomását s miután Sibilla elhallgatott még mindig szótlánul hajtotta le fejét.

— Befejeztem mester, kérem feleljen, — mondá türelmetlenül Sibilla.

— Mihez akar fogni? kérdő.

— Egy kis városba költözöm s zeneórákat adok.

— Kellemes foglalkozás, — dörmögte Geronimo.

— Nem az én választásom. Szívesebben mennék házról-házra cipőt tisztítani, de ebből nem élnék meg!

— A tanítás nem jövedelmező. S azonkívül ön nem valami jeles tanítónő lenne. Sajnálom a szülőket, kiknek csekély tehetségű gyermekeik önnél nyernének oktatást.

— Ne alázzon meg, még jobban mester, mint mennyire szükséges. Elégő meg vagyok büntetve, hogy oly magas dologra vágytam. Ne mondja, hogy e csekélyebb is tehetségem felett áll.

— De most gyermekem, — Sibilla meglepetésére e szavaknál hatalmas nevetésben tört ki — tegyük félre a tréfát, komédiát s beszéljünk komolyan. Mondja kérem, ki biztatta ezen esztelenségre? Egy szerződés felbontásához mindkét fél beleegyezése szükséges; de én nem vagyok hajlandó jogomat feladni.

— A tapasztalás eléggé megtanított, hogy mint művésznek nincs értékem. Talán mint subrette vagy közönséges énekesnő használható lennék, de ezt nem akarom mester, inkább hegedűmmel házról-házra kódulok, de szabad vagyok. Bocsásson meg, hogy ígéreteimet meg nem tartottam s engedjen szabadon.

— Helyes gyermekem. Éppen ott van, hol akartam. Mily pompásan áll önnek, midőn mind ezt oly könnyedén mondja. Kódulni és szabadnak lenni. Ha, ha, ha! Ön nem fog kódulni, de szabad lesz, uralkodni fog tetszése szerint. Ha Sibilla nem lesz művész, az az oka, hogy a harc fegyvereit eldobta magától. S összetéveszti a tisztán mechanikus akadályokat, melyeket az öreg R. és a vak közönség élénk tolt, azzal, melyek valódiak és belső természetűek. Elhatároztam az öreg primadonna szerződését, mely jövő év husvétján lejár, nem újítom meg, ha Blum Sibilla hajlandó helyébe lépni? Mit mond hozzá?

Lehajtott fejjel állt előtte a leány. Geronimo a hangjegy fűzetekkel babrált csak időről-időre nézett rá.

Pár percig hallgatott, de midőn fejét fel emelte, villogó szemekkel mondá:

— Nem mester, ajánlatát nem fogadhatom el, míg önmagam iránti hitemet vissza nem nyertem. Adjon egy feladatot, az előbbieknél sokkal nehezebbet.

— Már találtam ilyet, — örvendezett Geronimo, — egy nagy és nehéz feladatot, melyet ön előtt még senki sem oldott meg. Hogy az előkészületekhez mennyi időre van szüksége öntől függ, egyelőre csak arra kérem vizsgálja át s mondja meg véleményét.

— De körülbelül miben áll az? — kérdő Sibilla.

— Jobb szeretném, ha az egészet első kézből vagyis a dráma szerzőjétől fogadná. A mai estét nálunk fogja tölteni. Ha remélhetnék — feleségem.

— Köszönöm kedves mester. — Nem akarok addig senki vendége lenni, míg bárki előtt magamat szégyenlenni kell.

— Esztelenség gyermek. Ha jó ismerőse lenne?

— Oh! akkor még kevésbé!

— De csak tesz kivételt Como-tól öreg ismerősünk Cynár kedvéért?

— Oh, — kiáltott Sibilla, — hánszor gondoltam reá és drámájára. Nem, nem kedves mester, ő reá még jobban vonatkozik. De a feladatot, melyet nekem szánt, örömmel fogadom s nem tudom honnan a remény, hogy sikerülni fog. Égek a vágytól ismét üdvözölhetni a költészetet.

Vajjon ugyanaz-e, melyet akkor ismertünk meg?

— Nagyjában igen, de megkeresítve és szépítve, ugy egészen, mint részleteiben; a mai kor egyik legszebb alkotásává lett. Ha nem is nevezhető éppen klasszikusnak nem kételkedem, hogy feltűnést fog kelteni.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Szell Kálmán a királynál.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) O Felsege Szell Kálmán miniszterelnököt ma kihallgatáson fogadta.

Az erdélyi püspöki czim.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) A református convent mai konferenciáján szóba jött az erdélyi püspöki czim. Szilágyi javasolta, hogy a kultusz miniszter javaslata bár nem megfelelő, ne tegyenek semmit a javaslat megváltoztatására, hanem vegyék azt tudomásul.

Veszedelem Bulgáriában.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) Szófiából távirják, hogy Ferdinand bolgár fejedelmet, ki jelenleg üdülni volt, visszahívták Bulgáriába, hol a távirat szavai szerint, nagy a veszedelem.

A pápa Banda Marczinak.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) Banda Marczin budapesti cigányprimás súlyosan megbetegedett s a pápa áldását kérte. A pápa teljesítette a beteg muzsikuskérését s ezenkívül még arcképet is elküldte Banda Marczinak, kinek betegsége már jobbra fordult s büszkén mutogatja könyezetének őszentsége arcképet.

Elmaradt vendégszereplés.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) A budapesti Nemzeti-Színház személyzete köztudomás szerint Berlinben fel akart lépni. Az igazgatóság most letett ezen tervről, mert a berlini színészek hasonló czélból Budapestre akartak átrándulni, az igazgatóság pedig ebben üzleti szempontot lát s ez birta őket tervük megmástitására.

A búrok győzelme.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) Pretóriából írják, hogy az angol dsidás ezred egy csapatát a búrok törbe csalták és elfogták. Egy hadnagy és számos katona megsebesült.

Sándor szerb király esküje.

Budapest, április 19. (Saj. tud. táv.) Sándor szerb király és neje valamint 800 főre tehető meghívott előtt ma felolvasták a szerb alkotmányt. Sándor felekedett reá s ígéretet tett, hogy megtartja. A jelenvottakhoz beszédet intézett.

Hóvihar áprilisban.

Besztercze, április 19. (Saj. tud. táv.) Ma itt óriási orkászzerű hóvihar volt. Körülbelül méter nagyságú hó esett ezenkívül kemény hideg és fagy van.

Japán-angol szövetség.

London, április 19. A rendesen jól értesült «Birmingham Post» jelenti, hogy Anglia és Japán között titkos tárgyalások folynak formális szövetség megkötése tárgyában. Ez a szövetség főképp Oroszország terjeszkedő politikája ellen irányulna. (M. T. L.)

Geló Vera bírái előtt.

Páris, április 19. (Saj. tud. táv.) Geló Vera, Dechanell merénylőjének tárgyalását ma kezdték meg óriási érdeklődés mellett. Vádlott mindent tagad. Dechanell kijelentette, hogy sohasem járt Genfben, mire a vádlott sirva bocsánatot kért tőle. A tárgyalás valószínűleg felmentéssel fog végződni.

Kínai bonyodalom.

London, április 19. Itteni lapok jelentik Pekingből: A követek tegnapi értekezletükön elvben elfogadták a tábornokok tervét az erdők lerombolása, katonai őrállomások létesítése és Kína fokozatos kiürítése tárgyában. Kína kiürítése Paotingfuban kezdődnek, ha csak a Paotingfuból most elinduló expedíció ellátására nem talál.

London apr. 19. Itteni lapok jelentik Pekingből, hogy Lihungcsang táviratilag kérte a császárt és Sanszi kormányzóját, hogy Csili határáról vonják vissza a kínai csapatokat.

A pestis terjedése.

London, április 19. A Standardnak jelentik Fokvárosból 17-iki kelettel: Hivatalosan közlik, hogy a pestis terjed. Attól tartanak, hogy még sok megbetegedést eltitkolnak. Több lap azt jelenti Fokvárosból, hogy Port-Elisabethben is kiütött a pestis.

KOZGAZDASAG.

A komádii kosárkiállítás.

A biharmegyei gazdasági egyesület nem azért kívánja Komádiban a kosárkiállítást létesíteni, hogy a kosárfonás és fűzvesző felhasználás utólráremekait az érdeklődő közönségnek bemutassa, azért sem, hogy a műértők ezreit oda vonzani kívánja, hanem a kiállítást szerény keretben és azon tiszteletreméltó czélzattal kívánja rendezni, hogy a községi előjáróknak, a községi ügyek vezetőinek, a nép jóakaróinak és maguknak az egyszerű munkásoknak alkalmuk legyen meglátni azt, hogy a kosárfonás olyan házi ipar, a melyet a falusi mezőgazdasági munkások is négy-öt hét alatt oly mértékig sajátíthatnak el, hogy az azoknak a szegény embereknek, akik az egész tél folyamán sem napszám, sem más munka útján a legszerényebb keresethez sem tudnak jutni, — az egész télen át tisztességes munkát és tisztességes megélhetést nyujt.

A kiállítás egyes tárgyait képezik azon kezdetlegesség és fokozatosan tökéletesebb kosárfonási munkálatok amelyet 33 közönséges magyar mezei munkás 4-8 hét alatt készített.

Ha a kiállítandó tárgyak egyrésze kezdetleges jellegével bír is, azért vannak azok között olyanok is, amelyeknek megtekintése a műértőknek is élvezetet szerezhet és a melyek a magyar faj természetes részének természetes fogékonyságának, ügyességének igen szép nyilvánulásai.

Ezen okból a kiállítás igenis nagyon tanulságos lesz és dicséri a Biharmegyei Gazdasági Egyesület abbeli ügybuzgóságát, hogy segílyt törekszik nyujtani azoknak a szegényeknek, akik a segítségére leginkább reá vannak szorulva, — bemutatni kívánja azon szegény osztálynak, azon szegény embereknek keze ügyességét és fogékonyságát, akikkel egyébként segílyezés és megélhetés szempontjából vajmi kevesen vagy senki sem törődik.

Ugy értesülünk, hogy ezen kiállítás iránt a legmelegebb érdeklődést Komádi község tanúsítja és el is követ mindent, hogy jó nevét ezen kiállítás még növelje. A szomszédos községek is érdeklődnek a kiállítandó tárgyak és a felmutatandó munkák iránt, ezért kiállítás van arra,

hogy a kiállítást látogatók száma jelentékenyen nagy lesz.

A Biharmegyei Gazdasági Egyesület a legjobb munkák megjutalmazására két díjat tűzött ki; és pedig első díjul egy tiz koronás arany, második díjul pedig egy öt koronás ezüst fog szolgál. A komádi-i takarékpénztár részvénytársaság szintén két díjat és pedig egy tiz koronás aranyat és egy öt koronás ezüst pénzt tűzött ki, a mely díjakat a kiállítás alkalmából szervezendő bíráló bizottság fog a kitüntetendőknek ünnepélyesen átnyujani.

A kiállítást folyó hó 21-én reggel fél 11 órakor fogja a biharmegyei gazdasági egyesület kiküldötte, Komádi község előljárósága, a résztvevő szomszédos községek előljárói jelenlétében megnyitni. A kiállítás ugyan aznap délután 2 órakor fog a jutalomdíjak ünnepi kiosztásával berekesztetni.

Relch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti átirata. —

Határidők.

Budapest, április 19.

Buza októberre	7.81
Buza áprilisra	7.75
Tengeri	5.40
Rozs okt.	6.92
Zab ápr.	6.47
Káposzta, repcesz, aug.	

Értéktőzsde

Budapest, április 19.

Osztrák hitel	721.75
Magyar hitel	728.50
Államvasút	690.—
Pimamurányi	528.50
Magyar jelzálog	466.—
Szolgatartói	
Wagon-kölcsön	

Váltások árfolyamot

a budapesti áru- és érc-tőzsdén 1901. április 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.80
Magyar koronajárdék	92.80
Magyar vasúti kölesön aranyban 4%	121.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2%	100.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-88	117.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.—

talmérségi jog megváltási kötvény	99.60
Horvát-sziavónföldterhermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	174.50
Tiszszabályozás sorsjegyek-kölcsön	141.—
Osztrák járadék papírban	98.15
Osztrák járadék ezüstben	97.80
Osztrák járadék aranyban	117.60
Osztrák korona járadék	97.25
Osztrák államsorsjegyek	141.—
Osztrák magyar bank részvény	16.80
Magyar hitelbankrészvény	689.50
Osztrák hitelintézet részvény	694.—
Párisi vista	95.56
20 frankos arany (Napoleonő'or)	19.07
Németbirodalmi márká	117.60
London vista	240.35
20 márkás arany	28.50

Szigligeti-Színház.

Folyószám 181.

Idénybérl. 177 sz.

Nagyváradon, szombaton, 1901. ápril. 20-án

Ocskay brigadéros.

Történelmi színjáték.

S Z E M E L Y E K :

Ocskay László brigadéros	Somogyi Károly
Tisza Ilona	E. Kovács Mariska
Tisza Jutka	Szohner Olga
Piber, vikárius	Bognár János
Ozorocezi, udvarmester	Peterdy Sándor
Jávorka Ádám	Pataky Béla
Dili, cigányleány	P. Szép Olga
A palóc	Bécei Gyula
Udvari kamarás	Nyáray Antal
Szőrényi, százados kapitány	Szarvasi Sándor
Tarics, főhadnagy	Pintér Imre
Ocskay Sándor vezrednagy	Erdélyi Miklós
Czeglédi vezrednagy	Perényi József
Hanza káplár	Püredi József
Krupics	Rákossy Gáspár
Königsberg gróf vértesskapitány	Deésy Alfréd

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr. Támlások 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr.,

oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.
Kezdete fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap vasárnap, április 21-én délután 3 órakor, fél helyárral

Próbaházasság.

Fővárosi életkép.

este 7 órakor, rendes helyárral

OCSKAY BRIGADÉROS.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város tanácsa jog- és gazdasági ügyosztályától.

27/1901. g. ü. szám.

Hirdetmény.

A város tulajdonát képező Zöldfa-vendéglő épületben levő 9. számú bolt-helyiség, továbbá a Sztaroveczky-utcai 253. számú házban egy udvari lakás, mely áll 2 szoba, konyha kamara s egyéb szükséges mellékhelyiségekből, a folyó évi május hó 1-től kiadó.

A bérleti feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt tudhatók meg; ajánlatok, melyekhez egy szersmind a felajánlott bérösszeg 10 %-a is bántpénz képen csatolandó, e hó 29. napjáig ugyanott adhatók be.

Nagyvárad, 1901. április hó 18-ikán.

Komlóssy József.

jog- és gazdasági tanácsnok.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
búti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakta
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.